

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT OF JUSTICE

Nr. 362
Din 10 decembrie 2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Dmitrii Fujenco împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, terț Comisia de evaluare a judecătorilor privind contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 548/41 din 21 octombrie 2025 și dispunerea o singură dată reluarea procedurii de evaluare de către Comisia de evaluare.

La data de 27 noiembrie 2025 Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan, a depus cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „din câte 6 membri” de la art. 4, alin. (3), a sintagmei „din 9 membri” de la art. 6, alin. (1) și a sintagmei „în quantum stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art. 11, alin. (3), lit. a) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

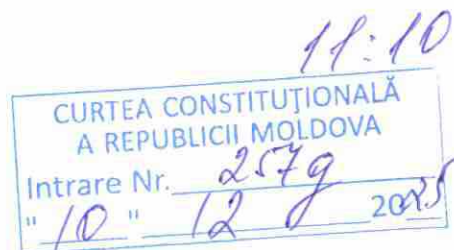
Prin încheierea din data de 04 decembrie 2025 Curtea Supremă de Justiție a admis cererea Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „din câte 6 membri” de la art. 4, alin. (3), a sintagmei „din 9 membri” de la art. 6, alin. (1) și a sintagmei „în quantum stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art. 11, alin. (3), lit. a) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din data de 04 decembrie 2025 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

Petru Balan

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La 17 august 2023, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 252 privind evaluarea externă a judecătorilor procurorilor și modificarea unor acte normative, în vigoare de la 22 august 2023. La 15 iunie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a numit în funcție membrii Comisiei de evaluare a judecătorilor (în continuare - Comisia de evaluare).

La 18 octombrie 2024, pe baza art. 12 alin. (1) din Legea nr. 252/2023, Comisia de evaluare a recepționat de la Consiliul Superior al Magistraturii, lista judecătorilor Curții de Apel Comrat, în care era menționat numele judecătorului Dmitrii Fujenco.

La 7 noiembrie 2024, Comisia a notificat reclamantul și i-a solicitat să completeze și să returneze, în termen de 20 de zile de la data notificării, un chestionar de etică și declarațiile prevăzute de Legea nr. 252/2023. La 27 noiembrie 2024, reclamantul a returnat declarația pentru ultimii cinci ani și chestionarul completat.

Comisia de evaluare a solicitat și a obținut informații din numeroase surse. Sursele solicitate să prezinte informații sunt Procuratura Generală, Procuratura Anticorupție, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare „CNAS”), Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Agenția Servicii Publice, bănci (Banca Socială S.A., Banca de Economii S.A., Energbank S.A., Eximbank S.A., Fincombank S.A., Moldincombank S.A., MAIB S.A., Victoriabank S.A., OTP Bank S.A.).

La 20 martie 2025, în vederea clarificării unor aspecte, Comisia i-a solicitat reclamantului să prezinte informații adiționale până la 30 martie 2025 (în continuare „prima rundă de întrebări”).

La 28 martie 2025, reclamantul a solicitat o prelungire a termenului de răspuns. Comisia a acceptat prelungirea termenului, iar reclamantul a prezentat răspunsuri și documente în termenul prelungit.

La 16 aprilie 2025, Comisia i-a solicitat reclamantului să prezinte informații adiționale, până la 28 aprilie 2025 („a doua rundă de întrebări”).

La 25 aprilie 2025, reclamantul a solicitat o prelungire a termenului de răspuns. Comisia a acceptat prelungirea termenului, iar reclamantul a prezentat răspunsuri și documente în termenul prelungit.

La 16 mai 2025, în vederea clarificării unor aspecte, Comisia i-a solicitat reclamantului să prezinte informații adiționale, până la 25 mai 2025 („a treia rundă de întrebări”). Reclamantul a prezentat răspunsuri și documente în termenul stabilit.

La 30 mai 2025, în vederea clarificării unor aspecte, Comisia i-a solicitat reclamantului să prezinte informații adiționale, până la 5 iunie 2025 („a patra rundă de întrebări”). Reclamantul a prezentat răspunsuri și documente în termenul stabilit.

La 10 iunie 2025, Comisia a notificat reclamantul că, pe baza informațiilor colectate a constatat unele aspecte care generează dubii cu privire la corespunderea cu criteriile de integritate financiară și i-a invitat să participe la o audiere publică la 20 iunie 2025.

La 12 iunie 2025, reclamantul a solicitat acces la toate materialele din dosarul său de evaluare, accesul fiindu-i asigurat.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

La 18 iunie 2025, reclamantul a prezentat explicații și documente suplimentare.

La 20 iunie 2025, Comisia a organizat o audiere publică. În cadrul audierii, reclamantul a reafirmat corectitudinea răspunsurilor sale din declarația pentru ultimii cinci ani, din chestionarul de etică și a declarat că nu are corectări sau completări la răspunsurile oferite anterior.

La 25 iunie 2025 reclamantul a transmis documente suplimentare.

La 7 iulie 2025 reclamantul a prezentat un rezumat al argumentelor prezentate anterior și unele clarificări.

La 17 iulie 2025, la solicitarea reclamantului, Comisia a audiat pe cumnatul acestuia în ședința închisă.

În cadrul deliberărilor, Completul A nu a putut ajunge la o decizie unanimă. Prin urmare, în temeiul art. 40 pct. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei de evaluare (în continuare – Regulament), Completul A i-a transmis Comisiei dosarul de evaluare spre examinare. La data de 15 august 2025, reclamantul și-a exprimat intenția de a fi audiat de Comisia în plen.

La 20 august 2025, în vederea clarificării unor aspecte, Comisia i-a solicitat reclamantului să prezinte informații adiționale, până la 28 august 2025 („a cincea rundă de întrebări”). Reclamantul a prezentat răspunsuri în termenul stabilit.

La 5 septembrie 2025, Comisia a invitat reclamantul la o audiere publică pentru data de 16 septembrie 2025.

La 15 septembrie 2015 reclamantul a comandat o expertiză extrajudiciară economică la Biroul Individual de Expertiză Judiciară “Cara Ecaterina”, cu sediul în mun. Cahul, bulevardul Victoriei, 10, înregistrat la Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 11 decembrie 2017 sub numărul 02 prin includerea în Registrul de stat al birourilor individuale de expertiză judiciară, cod fiscal: 10159342, licența seria EJ, nr. 068172 din 11 octombrie 2017.

La 16 septembrie 2025 reclamantul la începutul audierilor publice a informat Comisia despre faptul solicitării expertizei extrajudiciare economice, persoana expertului și întrebările formulate, prezentând în acest sens o scrisoare de confirmare din partea expertului. Concomitent, reclamantul a comunicat comisiei că în termen de cel mult 3 zile Comisia va fi informată despre termenul limită necesar pentru finalizarea expertizei indicate *supra*. Reclamantul a reiterat că concluziile expertului vor fi prezentate în termen cel mai scurt posibil. Concomitent, reclamantul a solicitat Comisiei amânarea emiterii raportului până la transmiterea raportului de expertiză.

La 18 septembrie 2025 prin mesaj electronic Comisia a respins cererea reclamantului de amânare.

La 24 septembrie 2025 Comisia de evaluare a remis în adresa Consiliului Superior al Magistraturii Raportul din 23 septembrie 2025 de evaluare externă a judecătorului Curții de Apel SUD Dmitrii Fugenjo.

Conform Raportului de evaluare, Comisia a propus ca reclamantul să nu promoveze evaluarea externă din cauza necorespunderii cu criteriul prevăzut la art. 11 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 252/2023.

La 24 septembrie 2025, Consiliul Superior al Magistraturii a recepționat de la Comisia de evaluare Raportul cu privire la evaluarea lui Dmitrii Fugenjo, întocmit în limbile engleză și română, precum și dosarul de evaluare.

La 14 octombrie 2025 reclamantul a recepționat concluziile expertului judiciar (raport de expertiză extrajudiciară nr.9/25 din 14 octombrie 2025).

La 16 octombrie 2025 acest raport de expertiză a fost transmis pe suport de hârtie Consiliului Superior al Magistraturii.

CSM a stabilit pentru data de 21 octombrie 2025 ședința publică, în cadrul căreia s-au pus în discuție rezultatele evaluării de către Comisia de evaluare a judecătorului Curtii de Apel SUD Dmitrii Fujenco. În ședința publică pentru prima dată Raportul Comisiei de evaluare a fost audiat în CSM, la audieri a participat reclamantul, care a formulat o cerere de anexare a unor probe și referinței (explicațiilor scrise) în susținerea poziției sale de respingere a Raportului de evaluare. Astfel, suplimentar au fost prezentate CSM:

- Raportul de expertiză extrajudiciară nr.9/25 din 14 octombrie 2025 efectuat de Biroul Individual de Expertiză Judiciară "Cara Ecaterina",
- Referința cu privire la Raportul de evaluare în privința reclamantului.

CSM a decis să respingă cererea reclamantului de administrare a probelor, fără a explica motivele. Referința a fost anexată la materialele cauzei.

Astfel, CSM a hotărât să decidă asupra chestiunii privind aprobarea sau respingerea raportului de evaluare doar în baza probatoriului administrat la etapa evaluării. În ședința publică reclamantul a prezentat punctul său de vedere asupra netemeinicii faptice a pretinselor dubii din Raportul Comisiei de evaluare adoptat în privința sa.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat hotărârea nr. 548/41 din 21 octombrie 2025 cu privire la Raportul Comisiei de evaluare externă a judecătorului Curții de Apel SUD Dmitrii Fujenco, prin care a hotărât acceptarea Raportului Comisiei de evaluare din 23 septembrie 2025.

La moment pe rolul Curții Supreme de Justiție se află pentru examinare în fond cauza de contencios administrativ la contestația lui Dmitrii Fujenco cu privire la anularea hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 548/41 din 21 octombrie 2025 cu privire la Raportul Comisiei de evaluare externă a judecătorului Curții de Apel SUD Dmitrii Fujenco.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări îl constituie textele:

Sintagma „din câte 6 membri” de la art.4 alin. (3) din Legea nr. 252/2023.

Sintagma „din 9 membri” de la art.6 alin. (1) din Legea nr. 252/2023.

Sintagma „în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art.11 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 252/2023

În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a prevederilor citate din Legea nr. 100 din 26.05.2016, ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale.

De asemenea, menționăm că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

În vederea motivării prezentei sesizări, vom formula deopotrivă critici de neconstituționalitate intrinsecă.

Textele vor fi contestate prin raportare la critici de natură substanțială.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Cu privire la obiectul sesizării sunt incidente următoarele articole din Constituția Republicii Moldova.

Articolul 16 alin. (2) potrivit căruia: "Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială".

Articolul 23 alineat (2) din Constituție potrivit căruia: „(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative".

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

În privința incidenței articolului 23 alineat (2) din Constituție potrivit căruia: „(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

În jurisprudența constituțională constantă, Curtea Constituțională a notat că articolul 23 alin.(2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, clare și previzibile.

În situația descrisă infra, legislatorul a încălcat obligația sa pozitivă de adoptare a legilor clare și previzibile.

În perioada de evaluare a reclamantului Parlamentul a adoptat modificări incerte care se referă la componența numerică a Comisiei de evaluare și care au afectat în substanță evaluarea reclamantului.

Astfel la data inițierii evaluării reclamantului Legea nr.252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (în continuare Legea nr.252/2023) prevedea o componență numerică certă de 6 membri. Astfel, art. 4 alin. (3) din legea menționată avea următorul conținut: “(3) Comisia de evaluare a judecătorilor și Comisia de evaluare a procurorilor (în continuare – *comisii de evaluare*) sunt formate din câte 6 membri. Fiecare comisie de evaluare este asistată de câte un secretariat”; iar art. 6 alin. (1) avea următorul conținut: “(1) Fiecare comisie de evaluare este formată din 6 membri, numiți cu votul a 3/5 din deputații aleși, după cum urmează: a) 3 membri, cetățeni ai Republicii Moldova – la propunerea fracțiunilor parlamentare, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției; b) 3 membri – la propunerea partenerilor de dezvoltare”.

În perioada de la 7 noiembrie 2024 și pînă la 10 iunie 2025 (cînd Comisia a notificat reclamantul despre unele dubii care necesită clarificări suplimentare) reclamantul a fost evaluat de Comisia de evaluare în componență numerică de 6 membri.

La 12 iunie 2025 au intrat în vigoare modificările la Legea nr.252/2023, operate prin Legea pentru modificarea unor acte normative (unele aspecte organizatorice privind comisiile de evaluare externă a judecătorilor și a procurorilor) nr. 127 din 29.05.2025 (Monitorul Oficial nr.309-312/339 din 12.06.2025).

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Potrivit noilor modificări, s-au operat schimbări în art. 6 din Legea nr.252/2023 unde: "la alineatul (1): în partea introductivă, cifra „6” se substituie cu cifra „9”; la litera a), cifra „3” se substituie cu cifra „4”; la litera b), cifra „3” se substituie cu cifra „5”;

Prin aceste modificări, legislatorul a introdus o incertitudine juridică și lipsă de previzibilitate a prevederilor Legii nr.252/2023 în partea ce ține de statutul juridic și componența numerică a Comisiei de evaluare a reclamantului.

Astfel, art. 4 alin. (3) din Legea nr.252/2023 care stabilește statutul juridic al Comisiei de evaluare a judecătorilor, prevede expres că această Comisie este formată din 6 membri. Totodată, art. 6 din Legea nr.252/2023 stabilește că numărul membrilor Comisiei de evaluare a judecătorilor este de 9 membri.

Această incertitudine legislativă este cu atât mai gravă cu cât, Comisia de evaluare a judecătorilor este un organ colegial care adoptă rapoartele de evaluare cu majoritatea de voturi a membrilor săi, în cazul în care completul din trei membri nu adoptă unanim un raport de evaluare.

În speța reclamantului, nu s-a atestat unanimitate de voturi în rândul membrilor completului desemnat să evalueze subiectul. În așa mod, raportul de evaluare examinat de Comisia de evaluare 16 septembrie 2025 a fost aprobat de Comisia de evaluare în componență de 8 membri: 1. Scott BALES; 2. Willem BROUWER; 3. Lilian ENCIU; 4. Iurie GAȚCAN; 5. Lavly PERLING; 6. Iulian RUSU; 7. Gerrit-Marc SPRENGER; 8. Marcel van de WETERING.

Nu este clară această componență numerică, dat fiind faptul că aceeași lege prevede, în două articole separate (ambele în vigoare), două componente numerice diferite ale Comisiei de evaluare a judecătorilor.

Această incertitudine legislativă are o incidență negativă în drepturile reclamantului, în condițiile în care nu a existat unanimitate în completul de evaluare al Comisiei la aprobarea raportului de evaluare, iar competența de aprobare finală aparținea întregii Comisii. Din această perspectivă, componența numerică are o importanță deosebită. Asta mai ales în condițiile în care Raportul de evaluare a fost aprobat cu o majoritate de șapte voturi ale membrilor Comisiei, prezenți la 23 septembrie 2025.

Cu referire la incertitudinea legislativă și previzibilitatea legilor, Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, *i.e.* ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (*Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, §50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], 20 octombrie 2015, §154; *Koprivnikar v. Slovenia*, 24 ianuarie 2017, §48). Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, §68).

Condiția clarității și a previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care este conținutul soluției de

reglementare. Acest aspect este crucial cînd este cazul competenței unui organ colegial și a componenței acestuia.

Comunicăm Înaltei Curți faptul că, la caz, nu este situația unei rigidități legislative excesive sau a unei omisiuni de reglementare. La acest aspect, Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele în schimbare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (*Parmak și Bakir v. Turcia*, 3 decembrie 2019, §59). Subliniem că discrepanțele legislative subliniate nu pot fi soluționate prin interpretare, or la caz este vorba despre exactitatea componenței unui organ colegial, fapt care are incidență asupra valabilității și modului de adoptare a rapoartelor de evaluare. Curtea Europeană a reținut că pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, §66).

În final la acest aspect, autorul sesizării susține că prin faptul că două articole din aceeași lege stabilesc reguli diferite pentru aceeași situație, se încalcă principiul coerenței legislative și principiul clarității și previzibilității legii.

Incidența articolului 16 alin. (2) potrivit căruia: "Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială".

Comisia de evaluare își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și ale Legii 252/2023. Evaluarea efectuată de această Comisie este guvernată de următoarele principii: independența Comisiei de evaluare; echitatea procedurii de evaluare; publicitatea actelor emise în procesul evaluării; caracterul excepțional al evaluării.

Autorul sesizării, consideră că sintagma "în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023" din art.11 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 252/2023 afectează atât principiul echității procedurii de evaluare și generează o discriminare a judecătorilor curților de apel care urmează să fie evaluați pe terenul Legii nr. 252/2023 în raport cu judecătorii Curții Supreme de Justiție și candidații la funcția de judecător în Curtea Supremă de Justiție, care sînt evaluați de aceeași Comisie de evaluare pe terenul Legii 65/2023.

Dacă, la prima vedere, criteriul de integritate financiară aplicat de Comisia de evaluare față de subiecții evaluării pe terenul Legii nr. 252/2023 și față de subiecții evaluării subiecților pe terenul Legii 65/2023 este același, în realitate legislatorul discriminează judecătorii curților de apel față de judecătorii evaluați a Curții Supreme de Justiție, prin ce încalcă articolul 16 alin. (2) din Constituție.

Astfel, dacă în cazul judecătorilor curților de apel se consideră că subiectul evaluării nu corespunde criteriului de integritate financiară dacă comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că diferența dintre avere, cheltuieli și venituri, pentru ultimii 12 ani, depășește 20 de salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023; atunci în cazul judecătorilor Curții Supreme de Justiție se consideră că judecătorul nu corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare are dubii serioase determinate de faptul că diferența dintre avere, cheltuieli și venituri, pentru ultimii 12 ani, depășește, în total, 20 de salarii medii pe economie, în cuantumul stabilit de Guvern pentru anul în care a început evaluarea judecătorului.

Pentru a determina care este justificarea acestei diferențe de tratament, autorul sesizării a identificat motivarea sintagmei *"în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023"* în nota informativă la proiectul Legii care a devenit Legea nr. 252/2023, unde Ministerul Justiției a indicat că: *"Pentru o mai bună aplicabilitate practică a cadrului propus, precum și pentru evitarea eliberării din funcție a subiecților evaluării pentru încălcări fiscale minore, în proiect la art. 11 alin. (3) lit. a) a fost prevăzută marja de 20 salarii medii pe economie, ceea ce constituie o sumă de 234000 lei (cca 12800 \$)." Dacă în cazul proiectului Legii care a devenit Legea nr. 252/2023 există o fundamentare a acestui criteriu de evaluare, atunci în cazul proiectului legii care a devenit Legea 65/2023 o astfel de fundamentare lipsește cu desăvârșire.*

În condițiile în care cuantumul salariului mediu pe economie, care este stabilit de Guvern diferă de la an la an, de regulă crește consecutiv, crește și suma admisibilă a diferenței dintre avere, cheltuieli și venituri ale persoanei.

Altfel spus, dat fiind discriminarea instituită prin lege, reclamantul Fujenco Dmitri cu o diferență de avere pentru 12 ani, pe care Comisia de evaluare o concluzionează ca fiind, cel mai probabil, de 273.689 MDL este demis din funcția de judecător al Curții de Apel Sud, în timp ce în cazul unui judecător, candidat la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție pragul diferenței de avere luat în calcul de Comisia de evaluare constituie suma de 322.000 MDL (așa cum este prevăzut la art. 11 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 65/2023)⁶.

Autorul sesizării, comunică Înaltei Curți că, anterior în jurisprudența constituțională a fost scos în evidență statutul diferit al Curții Supreme de Justiție ca instanță supremă de drept comun, unica instanță judecătorească de acest grad (HCC nr. 12 din 12.05.2016). Astfel, dat fiind superioritatea ierarhică a Curții Supreme de Justiție, evaluarea subiecților pentru această instanță este justificat să se facă prin aplicarea unor criterii de integritate financiară mai severe decât pentru judecătorii curților de apel și nu invers.

Esența tratamentului inegal, în cazul reclamantului, poate fi redată şu în felul următor: dacă ipotetic reclamantul Fujenco Dmitri ar fi fost subiect de evaluare pe terenul Legii nr. 65/2023 ar

⁶ RAPORT DE EVALUARE aprobat conform articolului 25 din Regulamentul de organizare și funcționare GHEORGHE STRATULAT candidat la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție subiect al evaluării conform articolului 3 alin. (1) din Legea nr. 65/2023

fi promovat evaluarea Comisiei de evaluare cu diferență probabilă de 273.689 MDL pentru o perioadă de 12 ani și ar fi putut să fie numit judecător la Curtea Supremă de Justiție.

Autorul sesizării scoate în evidență faptul că legislatorul a urmărit pe parcursul procesului de evaluare să sincronizeze reglementările din Legea nr. 252/2023 și Legea 65/2023, fapt realizat parțial prin Legea nr. 127/2025. În nota informativă la această lege, Guvernul în calitate de autor indica că: "se atesta o ușoară diferență între reglementările din Legea nr. 65/2023 și Legea nr. 252/2023, prima oferind mai multă discreție comisiei de evaluare în a refuza audierea în ședință închisă fără a se baza pe motive temeinice/convingătoare. Din această perspectivă se impune sincronizarea reglementărilor cu privire la audiere din legile menționate". Totuși, legislatorul a omis să sincronizeze criteriile de evaluare a magistraților din Legea nr. 252/2023 și Legea 65/2023 pentru a asigura egalitatea de tratament și prin aceasta art. 16 din Constituție este încălcat.

Pentru aceste motive îi solicit Curții: Să declare sesizarea admisibilă;

1. Să exercite controlul de constituționalitate și să declare neconstituționale:

- Sintagma „din câte 6 membri” de la art.4 alin. (3) din Legea nr. 252/2023.
- Sintagma „din 9 membri” de la art.6 alin. (1) din Legea nr. 252/2023.
- Sintagma "în cuantumul stabilit de către Guvern pentru anul 2023" de la art.11 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 252/2023.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁷

1. nota informativă la proiectul legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor pe 21 de file;
2. nota informativă la proiectul legii privind evaluarea externă a judecătorilor și candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție pe 16 file;
3. nota informativă la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (unele aspecte organizatorice privind comisiile de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor pe 10 file.

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁸

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice fapt pentru care semnez.

Petru Balan

Digitally signed by Balan Petru
Date: 2025.11.27 09:51:20 EET
Reason: MolidSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

⁸ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „din câte 6 membri” de la art. 4, alin. (3), a sintagmei „din 9 membri” de la art. 6, alin. (1) și a sintagmei „în quantum stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art. 11, alin. (3), lit. a) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 depusă de către Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan,

(Dosarul nr. 3-16/25
PIGD 2-25155523-01-3-05112025)

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

04 decembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea depusă de către Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,

Stella Bleșceaga,

Leonid Chirtoacă, *judecători*,

Cu participarea grefierului: Olesia Suduc

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 05 noiembrie 2025 Dmitrii Fujenco a depus contestație în temeiul art. 19 alin. (5) pct. 2), lit. a) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023, prin care a solicitat anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 548/41 din 21 octombrie 2025 și dispunerea o singură dată reluarea procedurii de evaluare de către Comisia de Evaluare

2. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din data de 13 noiembrie 2025 s-a primit spre examinare în procedura contenciosului administrativ contestația formulată de către Dmitrii Fujenco împotriva Consiliului Superior al Magistraturii. Totodată s-a informat participanții că, contestația va fi examinată în ședință publică pe data de 04 decembrie 2025, ora 09.30, sala 4 în incinta Curții Supreme de Justiție (str. Petru Rareș, 18 mun. Chișinău).

3. La data de 27 noiembrie 2025, prin intermediul poștei electronice, Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan, a depus cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „din câte 6 membri” de la art. 4, alin. (3), a sintagmei „din 9 membri” de la art. 6, alin. (1) și a sintagmei „în cuantum stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art. 11, alin. (3), lit. a) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 depusă de către Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan.

4. Din conținutul sesizării rezultă că obiectul sesizării este art. 4, alin. (3), art. 6, alin. (1) și art. 11, alin. (3), lit. a) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

5. În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul reclamantului avocatul Petru Balan a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, susținând că sunt întrunite condițiile de admiterea a

cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, or, aceste prevederi sunt aplicabile speței, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale.

6. Reprezentantul Consiliului Superior al Magistraturii Olesea Ciobanu a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, or, art. 4, alin. (3), art. 6, alin. (1) și art. 11, alin. (3), lit. a) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 nu sunt incidente în cazul dat.

7. Reprezentantul Comisiei de evaluare a judecătorilor, Roger Gladei a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, deoarece aceste prevederi, care au fost contestate sub aspect de neconstituționalitate, nu urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

4. Art. 195 din Codul administrativ prevede următoarele:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

5. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă stipulează că:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

6. Art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova reglementează că:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

7. Distinct, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că la 09 februarie 2016 Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135, alin. (1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

8. Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

9. Potrivit § 82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1), lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

10. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt

în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful § 82.

11. Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor strict obligatorii prevăzute la art. 12¹, alin. (2) din Codul de procedură civilă.

12. Verificând respectarea condițiilor prevăzute la §82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că acestea sunt întrunite în totalitate.

13. Completul de judecată reține că prevederile legale invocate și anume art. 4, alin. (3), art. 6, alin. (1) și art. 11, alin. (3), lit. a) din Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023, intră în categoria actelor prevăzute de art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituție, sunt aplicabile cazului prin prisma efectelor nepromovării evaluării externe de către candidat, deci sunt incidente situației, iar o hotărâre sau decizie anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile menționate nu există.

14. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art.195 din Codul administrativ, art. 12¹ din Codul de procedură civilă, art. 230 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de către Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan.

Ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității a sintagmei „din câte 6 membri” de la art. 4, alin. (3), a sintagmei „din 9 membri” de la art. 6, alin. (1) și a sintagmei „în quantum stabilit de către Guvern pentru anul 2023” de la art. 11, alin. (3), lit. a) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Transmite Curții Constituționale sesizarea depusă de către Dmitrii Fujenco, reprezentat de avocatul Petru Balan, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și copia prezentei încheieri.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte
Judecători

/semnătura/
/semnătura/
/semnătura/

Diana Stănilă
Stella Bleșceaga
Leonid Chirtoacă

Judecător

Diana Stănilă